

До 100-річчя
утворення
Західно-
Української
Народної
Республіки

ЗУНР

ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА

1918 - 1923

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТОМ

3

П - С

Організатор проекту:

Факультет історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Видання здійснене за сприяння голови Івано-Франківської обласної ради

ОЛЕКСАНДРА СИЧА

Пропоноване енциклопедичне видання вперше в українській та світовій історичній науці презентує читачеві комплексне дослідження одного з найяскравіших феноменів вітчизняної історії – доби Західно-Української Народної Республіки. Енциклопедія є результатом тривалих наукових студій і сучасного творчого осмислення фундаментальних процесів українського державотворення і соборності на початку ХХ століття, узагальнення здобутків вітчизняної та зарубіжної історіографії у вивченні даної проблеми за роки незалежності України. На великому і якісно новому джерельному матеріалі з вітчизняних і зарубіжних архівосховищ і наукових бібліотек, застосовуючи сучасні методологічні підходи й останні досягнення соціогуманітарних наук, автори видання – науковці з Івано-Франківська, Києва, Львова, Чернівців, Тернополя – розглядають передумови революційного чину в Галичині, внутрішню і зовнішню політику ЗУНР, її збройну боротьбу і міжнародне становище, національні, соціально-економічні, культурні, етноконфесійні процеси в краї, партійно-політичну систему ЗУНР, її правову і законотворчу діяльність тощо. Велику увагу приділено повсякденному життю та побутові населення західноукраїнського регіону в 1918–1923 рр., просопографічним аспектам історії ЗУНР, питанням історичної персоналістики і біографістики, відомим і маловідомим історичним постатям борців за українську державність, незалежність і соборність, висвітленню різноманітних тем і сюжетів Енциклопедії за допомогою унікальних фотодокументів та оригінального, автентичного ілюстративного матеріалу.

Енциклопедичне видання пропонуємо увазі учнів, студентів, аспірантів, докторантів, викладачів вищої і середньої школи, усіх, хто цікавиться історією України ХХ століття.

Рецензенти:

Володимир Баран – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри нової та новітньої історії України Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Геннадій Боряк – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заступник директора Інституту історії України НАН України.

Ярослав Калакура – доктор історичних наук, професор кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Костянтин Кондратюк – доктор історичних наук, професор кафедри новітньої історії України Львівського національного університету імені Івана Франка.

Юрій Терещенко – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України, країнознавства і туризмознавства Київського національного лінгвістичного університету.

вина. 1915. 24 верес.; Щедрий дар наших жовнярів Українців на фонд для вдів і сиріт по впадших Гуцулах-добровольцях // Народний Голос. 1915. 18 верес.

Володимир Старик

**СТАРОСОЛЬСЬКИЙ
Володимир Якимович**

(08.01.1878–25.02.1942) – правник, соціолог, адвокат, громад.-політ. діяч. Н. в м. Ярослав (нині Польща) у сім'ї бурмістра. Випускник Ярослава. г-зії. Навч. в Краків. (1895–96), Львів. (1896–98) та Віден. (1898–99) ун-тах. 1903 здобув наук. ступінь д-ра юрид. наук у Львів. ун-ті. Активний учасник укр. студент. руху; 1899–1902 – один з організаторів масових студент. віч, на яких пропагували ідею “самостійної укр. держави в етнографічних границях” і вперше офіційно висунули вимогу створення окремого укр. ун-ту у Львові. Був одним із засн. і кер. укр. студент. об'єднання “Молода Україна”, фактичним ред. його однойменного часопису (1900–03), співорганізатором секесії укр. студентів зі Львів. ун-ту 1901–02.

3 03.1903 – активний чл. УСДП, належав до її нац. “молодого” крила (“автономістів”), яке прагнуло відокремлення від польс. соціал-демократії і перетворення партії на самостійну й впливову політ. силу в рамках заг.-австр. Соціал-демократ. робітн. партії Австрії. На поч. 20 ст. займався адвокат. практикою у Львові, 1908 взяв участь у захисті М. Січинського. Співзасн. і 1-й голова т-ва “Січові стрільці” у Львові (1913), один з осн. ідеологів укр. січового стрілецтва.

3 поч. ПСВ в 08.1914 як представник УСДП ввійшов до ГУР (з 1915 – до ЗУР) та Укр. бойової управи, співпрацював із СВУ і стрілец. час. “Шляхи”, 1915–18 – постійний відпоручник Бойової управи при Легіоні УСС. У 10.1918 належав до складу УГВК, що підготував Листопадовий чин 1918 у м. Львів.

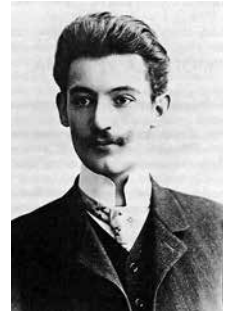
На поч. польс.-укр. війни в 11.1918 потрапив у польс. полон. Перебував у таборі для укр. військовополонених Домб'є біля м. Краків. Після звільнення з полону за допомогою МЧХ в 10.1919 активно долучився до укр. нац.-держ.

буд-ва, став заст. міністра закорд. справ В. Темницького в уряді УНР І. Мазепи. Отримав звання проф. права в Укр. держ. ун-ті м. Кам'янець-Подільський (нині Хмельн. обл.). Брав участь у переговорах Директорії УНР з Польщею на поч. 1920, підтримав курс на польс.-укр. зближення в б-бі з більшовизмом, але рішуче засудив декларацію про входження Сх. Галичини до складу Польщі. На поч. 04.1920, на знак протесту проти підготовки до підписання Варшав. угоди, вийшов з уряду УНР. Перебуваючи в м. Варшава, був учасником парт. конф. наддніпрян. УСДРП 23–26.02.1920, що прийняла резолюцію з вимогою визнання “суверенності укр. народу” з боку рад. Росії.

Після поразки Укр. революції відійшов від парт.-політ. роботи. 1920–27 – на еміграції в Австрії та ЧСР, де займався викладацькою і наук. діяльністю. Був серед ініціаторів заснування 1921 УВУ в м. Відень (працював продеканом правн. ф-ту). Наприкінці 1921, за фінансової підтримки чехословац. уряду, УВУ перенесено до м. Прага. Водночас від 1922 викладав право в Укр. госп. акад-ї м. Подєбради (ЧСР). Був одним із засн. Укр. правн. т-ва в Чехії. 1921/22 н. р., короткостроково перебуваючи в м. Львів, викладав в Укр. таємному ун-ті. На поч. 1924 став дійсним чл. історично-філос. секції НТШ в м. Львів.

1927 взяв участь у заходах колиш. кер-ва УСДП щодо відбудови партії на старих, соціал-демократ. позиціях (УСДП, опанована комуністами, у 03.1923 відкрито перейшла на комуніст. позиції і була заборонена на поч. 1924). Один з ініціаторів скликання укр. робітн. конф. 5.12.1927 у м. Львів, на якій створено Укр. соціаліст. групу “Вперед” – політ. орг-цію, що підготувала відновлення УСДП, увійшов до управи УСГ. Був делегатом Укр. соціаліст. конгресу (Львів, 8–9.12.1928), що завершив відбудову УСДП, обраний до ЦК партії. У виступі на конгресі підтримав приєднання УСДП до міжнар. робітн. руху, взаємини з легальними партіями соціаліст. спрямування.

У кін. 1920-х – 30-х постійно належав до складу кер-ва УСДП, з 10.1937

**СТАРОСОЛЬСЬКИЙ
Володимир Якимович**

(після VIII парт. конгресу у Львові) – голова партії. Був противником польс. влади на Зх. Україні, підтримував періодичні спроби консолідації сил в укр. нац.-державницькому таборі на захист укр. нації, виступав проти політики пацифікації 1930, нормалізації в 2-й пол. 1930-х, сталінського терору в рад. Україні. Був за взаємодію з ППС у 6-бі проти радикального націоналізму, а також фашизму й комунізму. Відзначався інтелігентністю, демократизмом поглядів; як адвокат, провідний діяч Союзу укр. адвокатів у м. Львів неодноразово виступав захисником на суд. процесах ОУН, хоч УСДП, до якої він належав, критично ставилася до інтегрального укр. націоналізму. Був адвокатом В. Біласа й Д. Данилишина (1932), М. Лемика (1933), на т. зв. Львів. процесі проти діячів ОУН (1936) та ін. 1932, як учасник 11 політ. процесів, захищав 16 підсудних, 5 з яких було звільнено.

Автор бл. 20 ґрунтовних наук. праць із теорії д-ви і права, соціології, історії: “Причинки до теорії соціології” (1904), “Національний і соціальний момент в українській історії” (Відень, 1915), “Теорія нації” (Відень, 1922), “Держава і політичне право” (у 2 т. Подєбради, 1923–25) та ін.

Зі встановленням рад. влади у 09.1939 був призначений проф. Львів. ун-ту, але в 12.1939 заарештований і невдовзі засуджений за контрреволюц. діяльність на 8 р.

П. на засланні в м. Маріїнськ (нині Кемеров. обл., РФ). Похований у спільній могилі, місцезнаходження якої невідоме.

Дружина – Дарія Шухевич (Старосольська), донька укр. науковця, громад. діяча, педагога В. Шухевича, діда головнокоманд. УПА Р. Шухевича. Мав 3 дітей – Юрія, Ігоря та Уляну.

Літ.: Древницький Ю. Володимир Старосольський: громадсько-політична та наукова діяльність (1878–1942). Тернопіль, 2012; *Жерноклеєв О., Райківський І.* Лідери західноукраїнської соціал-демократії. Політичні біографії. К., 2004; ЗНТШ. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1991. Т. 210; *Огородник Т.* Громадсько-політична діяльність В. Старо-

сольського у період Першої світової війни (1914–1918) // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка. Львів, 2007. Вип. 15. С. 289–304.

Ігор Райківський, Олег Жерноклеєв

СТАРУХ

Антін Михайлович

(30.08.1856–09.01.1938) – громад.-політ. діяч, депутат УНРади ЗУНР. Брат Т. Старуха. Н. в с. Бережниця Вижня (нині ґміни Солина Лиського пов. Підкарпат. в-ва, Польща) у сел. сім'ї. Нач. громади (війт) с. Бережниця Вижня. Чл. т-ва “Просвіта”. Діяч УНДП. Посол до Галиц. крайового сейму (1908–13) з виборчого округу Ліско.

Делегат до УНРади від пов. Ліско. 28–29.03.1919 – учасник Надзвичайного з'їзду УНДП в м. Станиславів. Інтернований польс. владою у таборі Домб'є (1919–20).

П. у с. Бережниця Вижня.

Літ.: Павлишин О. Старух Антін // Історія України: А–Я: енциклопедичний довідник / упоряд. та наук. ред.: І. Підкова, Р. Шуст, І. Гирич. К., 2008. С. 1147; Помяник членів “Просвіти”... Старух Антін // Народній ілюстрований Календар “Просвіти” на звичайний рік 1939. Львів, б/р. С. 177.

Олег Павлишин

СТАРУХ

Іванна-Ісидора Тимотеївна

(18.05.1899–01.02.1938) – санітарно-мед. сестра УГА, лікар-стоматолог. Сестра М.-Т. Старуха. Н. в с. Золота Слобода (нині Козів. р-ну Терноп. обл.). З 1905 проживала в м. Бережани (нині Терноп. обл.). Навч. в нар. шк. в Бережанах. 1918 закінчила студії в Укр. дівочо-му ін-ті м. Перемишль (нині Польща).

Після Листопадового чину працювала у військ. шпиталі в Бережанах. У кін. 05.1919 разом з ним відступила на сх., потім перейшла на Наддніпрян. Україну. Стала дружиною старшини УГА М. Виговського, взяла його прізви. Після смерті чоловіка від тифу повернулася до м. Бережани. 1921 виїхала на студії до ЧСР, здобувала фах стоматолога. 1922 виїшла заміж за М. Левицького (9.02.1891–10.06.1933) – повноважного